

A környezet és természetvédelem rövid története

1. A környezet- és természetvédelem történeti áttekintése a XX. század 60-s éveitől.
A környezet- és természetvédelem gyökerei világszerte a XIX. század második felére nyúlnak vissza. Az erdők és a vizek tisztaságának védelméről már ekkor törvények jelentek meg. A Madarak és Fák Napját amerikai mintára a XX. század elejétől kezdve megünnepezték. Társadalmi mozgalommá azonban csak a XX. század hatvanas éveitől szerveződött a környezet és természetvédelem.

1.1. Az ember közösségi életének kialakulásától az 1960-as évekig[2]

1.1.1. A történelmi középkor előtt

A hordákban élő gyűjtögető életmódot folytató ember csak eseti sérüléseket okozott a környezetben, melyet az kompenzálni tudott.

A növénytermesztés-szántóföldi művelésre való áttérés, az ércek bányászata és a fémkohászat valamint a közlekedés fejlődése súlyosabb környezetterhelést indított el:

először változtatta meg az ember az élővilág élőhelyét, megkezdődött az erdők irtása, a védtelenné váló talajt a szél és a víz elhordta, az alapkőzetig lepusztította.

Salamon király idején 5000 km² erdőt alkottak a cédrusok. A cédruserdők említésével először Kr.e. 2500-2300 táján találkozunk. Ma elenyésző foltokat találunk ugyanott.

A Római Birodalom virágkorában a Bagdadtól Damaszkuszig vezető országutat végig fák árnyékolták. Ma sivatag a két város közötti út.

Az ősi civilizációk környezetkárosító hatása már tartós, máig ható változásokat okozott a környezetben. A hatások már regionális szinten jelentkeztek, de még nem okoztak globális méretű elváltozásokat.

A növekvő népesség egyre inkább a városokban koncentrált. Már az ókorban megjelentek azok a gondok, amelyek ma is környezeti problémát okoznak a nagyvárosokban:

szemétkelés, vízellátás, szennyvízelvezetés, higiéniai kérdések. Szükséges volt olyan megoldások alkalmazása, amelyek ma is beletartoznak a környezetvédelem eszköztárába.

Jeruzsálemben és Rómában a gravitáció elvén alapuló vízvezeték rendszert építettek. Róma Cloaca Maxima - az első zárt szennyvízcsatorna, 2500 éve folyamatosan üzemel.

1.1.2. A történelmi középkor

Az ember és a környezet viszonya a középkorban sem volt teljesen harmonikus: alacsony higiéniai színvonal, fertőzött víz, járványok jellemezték. Tovább folytatódott az erdőirtás, mocsarak lecsapolása, amely az eredeti ökoszisztémák felszámolásával járt. Az ipar fejlődésével növekedett a bányászat és kohászat környezetkárosító hatása.

A XIV. században I. Edward angol király betiltotta Londonban a kőszén égetését, mert káros hatással lehet a lovak és felségek egészségére. E korban született meg Zsigmond király erdőtörvénye is, amely a bányavárosok környékén szabályozta az erdőgazdálkodást. 1543-ban a sziléziai Bunzlau város építette az első szennyvíztisztító telepet és vízművet. A szennyvizet külön területre szivattyúzták. Ugyanakkor új elemként megjelent a vízenergia és szélenergia hasznosítása .

1.1.3. Az első ipari forradalomtól az 1960-as évekig

Az ipari termelés gyors ütemű fejlődése (gőzgép, széntüzelésű kazánok) eredményezte, hogy a városok levegőjét kéntartalmú füst és por szennyezte, csökkent a napfényes órák száma (szmog), káros egészségügyi következményei voltak (pl. angolkór), hatalmas mennyiségű ipari és kommunális szennyvíz került a városokon átfolyó folyókba.

1870-ben végezték az első levegőszennyezettségi vizsgálatokat. Walesben az átlagéletkor 43 év volt, de a városokban csupán 28 év!

A II. világháború után az olaj vált olcsó és bőséges energiaforrássá. Hihetetlenül meggyorsult az iparfejlesztés. A tudományos-technikai forradalom hatására a környezeti károk rendkívül rövid idő alatt globálissá váltak: a levegő és a vizek szinte mindenütt elszennyeződtek (pl. vegyipari szennyeződéstől lángoló Missisipi, habfelhővel borított Rajna). Egészségkárosodást (londoni szmog - légzőszervi megbetegedések) és új betegségek megjelenését (Minamata-kór, Itai-Itai betegség) vonta maga után.

Minamatában az 1950-es években létesült egy műanyagokat előállító vegyi gyár, mely a gyártáshoz katalizátorként higany tartalmú vegyületet használt. A tisztítatlan szennyvizet a közeli tengeröbölbe eresztették. A halhúsban felhalmozódott a higany és még 15 év múlva is mérgezést okozott. Toyama városhoz közeli bányá kadmium tartalmú szennyvizével öntözték a rizsföldeket. Mindkét esetben a táplálékláncban halmozódott fel a mérgező anyag, s a lánc csúcsán emberhalált okozott.

A lakosság ezeket a jelenségeket sokáig a jólét kísérő kellemetlenségeinek tekintette, és nem figyelt oda a talán vészharangot kongató ökológusok jelzéseire.

Ennek a leírásnak a forrása <http://www.doksi.hu>